

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

נשא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת נשא

- א ..... ימי תשלומין - עדיין ניתן לקבל את התורה
- ב ..... אסרו חג בעבותים - לקשור עצמו אל החג גם לאחר זמן
- ו ..... נשא את ראש - תכתב זאת לדור אחרון
- ח ..... וסר מרע - מעלת המתגבר על יצרו כש'גהנום' פתוחה תחתיו
- יא ..... נזר אלוקיו על ראשו - כוחה של קבלה, וחשיבות ומעלת הנזיר
- יג ..... ולעלובת נפש תושיע - ישועות גדולות בזכות הבזיונות
- טו ..... להטיל שלום - זהירות בכבוד הבריות ומניעת צער מכל יחיד

פרשת נשא

ימי תשלומין - עדיין ניתן לקבל את התורה

בתיב (שה"ש ז ב) 'מה יפו פעמיך בנעלים', ובוזה"ק (תיקו"ז לה: צב:) דרשו פסוק זה על נעילת החג. וביאר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ש'פעמיך' רומז לאותם פעימות הלב לעת נעילת היו"ט, שהלב פועם בהרגשת כאב - אויה לי, פנה יום, לא התעוררתי ולא התרוממתי כפי מה שאפשר להשיג בחג קרוש כזה, על אחת כמה וכמה לעת נעילת חג השבועות שמרגיש שלא זכה לקבל את התורה (כל אחד לפי ערכו)^א, ויום

נתנת התורה חלף וחמק בלא שיותר בו רישומא דקדושה. ועל כך נאמר 'מה יפו פעמיך בנעלים', שהכתוב משבח ומקלם אותם פעימות הלב ומעיד עליהם 'מה יפו' - כי 'פים' וחביבים הם אותם מחשבות טהורות^ב, כי בבוחם לרומם את האדם, ועל ידם מתחזק 'לחטוף' מעתה.

ובפרט כעת, כשאנו עומדים ב'שבועת ימי תשלומין' לחג השבועות, אשר דינם כעיצומו של חג

א. הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל נשא משלו, איש יהודי מהלך ברחובה של עיר בסוף היום, ולפתע הינו צועק מחרדה - אוי, אוי עדיין לא התפללתי מנחה, ומיד רץ לכיוון השטיבלאך ו'תופס' מנחה במהירות כפי שנראית התפילה כשאין דעתו של אדם מיושבת עליו.. אמר לו שותפו לדרך, חשבתי שאם ה'אוי' כל כך גדול - מי יודע כיצד תראה ה'מנחה'... אך 'למעשה' ה'אוי' שלפני מנחה היה אדיר וחזק כפליים מהמנחה עצמה שמחמתה נשמעה הצווחה. והנמשל - בני ישראל מכינים את עצמם ארבעים ותשע יום 'שבעה שבועות' לקראת מתן תורה בהכנה רבתי, בכל יום ויום מכינים 'היום'... לעומר, ומן הדין היה שה'שבועות' יהא פי כמה וכמה... אך למעשה פעמים שבחג עצמו 'הילד איננו'...

ב. פשיטא ואין צריך לומר כי תכלית מחשבות אלו להביא את האדם לידי התעלות ולא לידי עצבות ומרה שחורה רח"ל, וידוע מאמר צדיקים ש'שברון לב' הוא ה'מפתח' לכל דבר שבקדושה ואין לך מדה טובה הימנה, ולהיפך העצבות מורידה ומשפילה עדי ארץ, והיא המגונה ביותר.

'מעשה' בעשיר בעל נכסים רבים אשר למד בספרי מוסר שאין לו לעשיר להתגאות בעשרו כי ה' מוריש ומעשיר, משפיל גאים עדי ארץ, וברגע אחד יכול להתהפך הגלגל ולאבד כל נכסיו. נכנסו הדברים בליבו כארס של עכנאי ואחזה בו חרדה גדולה מתוך דאגה עצומה, שהנה יכול הוא להפסיד כל ממונו ומאין יחיה ויתפרנס, והתהלך במחשבות אלו קודר כל היום, ניסו ידידיו ומקורביו לדבר אל ליבו ולהרגיעו מפחדיו, אך לא הועיל מאומה אלא חזר ואמר כל העת, הבו עצה כיצד לשמור על הוני שלא ירד לטמיון, לא עברו ימים רבים עד שהשתבשה עליו דעתו כליל ונאלצו להכניסו ל'בית משוגעים'... ועתה נחזי אנן ונתבונן, 'מסכן' זה חשב את המחשבות אשר עוררו עליהם חכמי המוסר, אך במקום שיגיע לו מתוך כך התועלת והתכלית שרצו בעלי המוסר להנחיל אותו - להביאו לידי הכנעה וענווה, הלך האיש והבין שעליו לטכס עצות היאך לשמור ממונו... וקלקל לעצמו בזה ובבא.

על דרך זה ממש, כך היא דרכו של יצר מימים ימימה 'לסובב' את האדם ולבלבלו - לשבור את רוחו ולא את ליבו... ורבים חללים הפילה, על כן זהירות יתירה נדרשת בעת שעורך חשבון נפשו היאך עבר עליו החג לבל ייפול לייאוש ולעצבות ויאמר 'כל זה איננו שוה לי'... אלא אדרבה ידע את אשר לפניו ויתחזק ויתחדש מעתה ועד עולם. משל למה הדבר דומה לשני מדינות שערכו מלחמה ביניהם, אלו נעמדו בצד מזרח ואלו נערכו למולם בצד מערב, והחלו להשליך ולזרוק זה על זה חיצי מוות, תוך כדי סערת הקרב הלכו החיילים אנה ואנה וזזו מעמדוניהם הראשונות עד ש'נהתפכו היוצרות', אותם שעמדו בתחילה בצד מזרח נעמדו עתה בצד מערב וכוונת כלי המשחית לעבר המזרח, לעומתם חיילי המדינה השניה שהיו בראשונה במערב הגיעו עד לצד מזרח והמשיכו ב'מלאכתם' להשמיד להרוג ולאבד. והנה אחד מהחיילים אשר עמדו עתה במזרח 'זכה' לטיפשות מופלגת, ובמקום למשוך בחץ ולדרוך קשתו לצד מערב כנגד האויב אזי ירה על חבריו שעמדו על ידו כשהוא פוצע בהם פצעי מות, מיד ניגשו אליו גיבורי חייל ובקשו להתיז ראשו בחרב כדין 'רוצח במזיד', החל הלה לייבב, מה חטאי ומה פשעי, והרי נאמן אני למלך בכל רמ"ח ושס"ה ופקודתו שמרה רוחי לכוון את כלי הזיין לצד מזרח... אמרו לו שוטה שבעולם וכי אינך רואה שכלי הזיין שבידך מכוונים כנגד חבריך ואתה הורג בהם...

באר הפרשה - פרשת נשא

'נאך' (אחר) שבועות היא 'נאך' (עדיין) שבועות (- שבת הבאה אחר חג השבועות היא עדיין שבועות, כי תיבת 'נאך' פירושה 'אחרי' ו'עוד', ולשון נופל על לשון). והיה הגה"ק המהרש"ם מבערו'אן זי"ע (אור גדליהו, וע' עירין קדישין השלם) מראה מקור הדברים בתשובות הרדב"ז (ח"ו סימן ב' אלפים קע"ח) המביא את דברי הגמרא (יומא נא:): שהיו מגביהין השולחן לפני עולי רגלים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום שסילוקו כסדרו (שנשאר חם כביום הנחתו), ומשמע שבכל שלושת הרגלים עשו כן, והנה בשלמא בפסח וסוכות עשו כן בשבת שבתוך הרגל, אבל ב'שבועות' שאינו אלא במשך יום אחד היה השבת חל לאחר הרגל ואם כן מה שייד להראות את הלחם לעולי רגלים בשבועות, אלא ע"כ, שהיו עולי רגלים ממתנינים עד אחר השבת, נמצא שהשבת היא המשך לחג בכל תוקף הקדושה.

ובך כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נשא ד"ה אבי) בזה"ל, והנה איתא (ע' באמ"ח בשלח אות כט) שבעת קריעת ים סוף לא היו אז דתן ואבירם, כי היו מאלו שאמרו נשובה מצרימה, ואחרי ששמעו כי הים נקרע לכל ישראל חזרו ונקרע הים שוב פעם במיוחד עבורם, וכמו כן בחג הק' של קבלת התורה, שאפילו שישנם באלו שהתאחרו ועדיין לא קבלו התורה, מקום הניחו להם מן השמים בשבת זה"ל.

אסרו חג בעבותים - לקשור עצמו אל החג גם לאחר זמן הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם ראה ד"ה וביים) מבאר בלשון הכתוב הנ"ל 'מה יפו פעמך

עדיין. עדיין השערים פתוחים, וכל מי שלא 'קיבל' את התורה עד עתה יבוא בעת זיכנס, כי עדיין הארת החג מתנוצצת ומאירה. וכך איתא בתוס' (חגיגה פ. ד"ה תשלומין) שאף שבשאר ימים טובים נחלקו בגמרא האם כל ימי התשלומין להביא עולת ראייה הם תשלומין דראשון או שכל יום יש בו חיוב לעצמו, מ"מ בימי התשלומים לשבועות כולי עלמא מודו שהם תשלומים ליו"ט עצמו (עיי"ש), והרי שפשיטא שנמשך עדיין עיצומו של יום.

חידוש נפלא מצינו ב'חק יעקב' (או"ח סי' תעג סק"א) שכתב שמי שלא בירך ברכת 'שהחיינו' בחג השבועות כי נאנס או ששכח וכיו"ב יכול לברך שהחיינו בכל שבעת ימי התשלומים, ואף שעתה יום חול הוא מ"מ יש בו מקדושת החג (ופקפק בדבריו המהר"ל דיסקין זי"ע, אך אף לשיטתו ניתן לקיים את מצוות הקבלת פני רבו ברגל (ר"ה טו:)) כל שבעה, הרי לך שלכו"ע יש בימים אלו ענין החג עצמו).

נודע מה שכתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ספר הזכות פר' נשא) 'המדרש מאריך' (בפרשת נשא) יותר מבכל מקום, וכן בזה"ק האידרא. ולמה, נראה - לפי שבכל שנה הפרשה (חלה) בחג שבועות שניתנה לנו התורה וכו', והרי שבימים אלו הקב"ה נותן 'שפע' של תורה, כי עדיין השערים פתוחים לרווחה לכל הרוצה לבוא וליטול את ה'.

על אחת כמה וכמה שניתן עדיין להתקרב אל הקודש בהגיע יום השב"ק שלאחר חג השבועות, וכנודע מה שאמרו צדיקים (הרה"ק מטשארטקוב זי"ע ועוד) ששבת

כיוצא בדבר ייאמר בספר מלחמות ה', ש'חשבון הנפש' ולב נשבר הם כל זיין החזק ביותר כנגד היצר הרע, מה עושה אותו מלך זקן, מהפך את כלי המלחמה להביאו לידי עצבות, ותחת אשר יהרוג את היצר הרי הוא אוכל והורג את עצמו... אלא אותו חשבון הנפש צריך להביא אותו לידי התעלות, שיאמר לעצמו מעתה אקח את עצמי בידיים, מתוך שמחה וצהלה על שיכול להתקרב אל הבורא ית"ש, ואל ישמע ליצרו המדכא את רוחו שכבר אין לו סיכוי... וכמו שאמר הרה"ק מקאצק זי"ע על הא דאיתא במשנה (אבות ב יח) 'אל תאמן בעצמך עד יום מותך' שאם אין לאדם להאמין בעצמו שהוא צדיק תמים, וכבר לא יכשל לעולם ועד, קל וחומר שאין לו להאמין כי רשע גמור הוא, וכבר אבדה תקוותו ח"ו.

ג. הוסיף ה'בית אברהם' לפרש בעניין זה בלשון הכתוב (תהילים קב א) 'תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו', שאפשר לפרש 'יעטוף' מלשון 'מאחר' [וכמו שנאמר (בראשית ל מב) 'העטופים ללבן'], והכוונה, כי הנה בשעת היריד ניתן להשיג 'מציאות' בזול, אמנם ה'עני' מאחר תמיד את שעת הכושר, שהרי אין לו מעות לילך לקנות בם, ועד שמצליח לקבץ סכום כלשהו כבר לא נשאר בשוק אלא דברים גרועים ופחותים שאף אחד לא חפץ לקנות אותם [וכמו שאמרו (ב"ק צב.) 'בתר עניא אזלא עניותא' - אחרי העני הולכת העניות, כלומר, שמחמת עניותו מפסיד עוד ועוד].

והנה קודם מתן תורה כתיב (שמות י"ט טז) 'ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר' ולא נזכר 'לפידים', ואילו לאחר מתן תורה נאמר (כ טז) 'וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים' ולא נזכר 'ברקים', ומבאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (יתרו ד"ה ויהי), כי הברק הוא האור המאיר להגע ומסתלק, ואילו בלפיד יש אש של קיימא, ואכן קודם מתן תורה היה האור רק בבחי' 'ברק', שהיה קשה להחזיק את ההתעוררות בלב, אבל לאחר קבלת התורה כבר היה האור קיים בלפיד, והיה ביכולתם להחזיק את השפע הקדושה שישאר אצלם בפנימיות לבם.

בנעלים, שרומזו על 'נעילת החג' (וכמוכא מדברי הוזה"ק) בזה"ל, 'פעמיך' הוא מלשון 'הולם פעם' (ישעיה מא ז, והיינו ה'מכה בכל כוחו') שהיו"ט דופק ומעורר ופותח וכו', וכאשר זה בא 'בנעלים' היינו שנועל שלא ילך ויתפזר לחוץ או הכתוב משבחו 'מה יפו פעמיך בנעלים', עכ"ל. כי היו"ט דופק על לב האדם ומעוררו להתחדש בעבודתו ית"ש לגודל אהבת ה' המתגלית בימים הקדושים האלו, ופותח אצלו שערי אורה שיוכל מעתה להתייצב על דרך טוב, אך אין די באותם הגעים טובים אלא אם נועל בקרבו וקושר אותה התרוממת שלא תלך כלעומת שבאה, אלא שתישאר אצלו גם לאחר היו"ט.

כיו"ב, גם לעניין ה'עני בדעת', שהיה עתה ה'יריד' הגדול ביותר שבשנה, יום נתינת התורה לבני ישראל, אך עניותו גורמת לו 'להפסיד את ההזדמנות', ועוברים עליו הימים הכי טובים ומאירים בלא כלום, ועל זה נאמר תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו, ששופך נפשו לפני ה' 'למה נגרע'... וזאת נחמתו בעניו, כי כאשר מתחנן במר נפשו להיושע בעניינים רוחניים בוודאי ימלאו משאלתו ובקשתו.

ד. ר"ל, שהיו"ט מעורר את האדם להתעלות בעבודת השי"ת 'ופותח' לו שערי אורה, כי זה תכלית 'הימים הטובים' - ליתן לאדם כח שיוכל להתקדם ולהתעלות בעבודתו ב'ימות החול'.

הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע נשא משלו, לאחד שהיה לו 'חמור' נאמן, עמו נשא משאותיו ונסע במסעותיו, ויהי היום, באמצע הדרך - שוד ושבר, החמור עם משאותיו נפל לבירא עמיקתא, לא איבד האיש עשתונותו, הזעיק מיד את המנוף (crane) וזה עשה עבורו את העבודה בשלימות בהגביהו את החמור עם כל המשאות לדרך המלך. אחר הדברים האלה עשה האיש ק"ו בעצמו, וכך דרש, אם המנוף הצליח להגביה את החמור, מדוע עלי ליסע הנה והנה עם החמור, עדיף עבורי להתחיל להשתמש עם המנוף לצורך נסיעת ונשיאת המשאות... וכך עשה, העמיס את חבילי משאותיו על המנוף, אבל משבא להמשיך בדרכו, מצא שהמנוף אינו זז אפילו מרחק פסיעה אחת, ותמה האיש מאד, על מה אירע לו ככה... עד שבא חכם אחד והאיר את עיניו, שכל ה'קל וחומר' שנשא בעצמו פריכא הוא, כי אין כוחו של המנוף אלא בהגבהת חפצים וחבילות, אבל אין לו כל כח להמשיך ולהתקדם בדרך, רק החמור הפשוט יכול עשות כן. כל זה כדרך משל לדידן, כוחם של חגים ומועדים להגביה את האדם מעל כל ה'בורות' שנפל בהם בימי החולין, אבל להמשיך ולהתקדם בדרכיו אי אפשר לו אלא ע"י עבודתו בפשטות בכל יום ויום מימות החול, ובזה יעלה ויבוא לידי מעמדו הראוי לו.

ה. כיוצא בדבר ביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה בפרשתן עמ' ס) בלשונות הפסוקים בפרשתן (ז פד-פח), 'זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו וגו'', זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו, כי לא די בכך שמקבלים את רוב ההשפעות 'ביום המשח' - בזמן של ההתעלות. אלא העיקר להמשיך את קדושת היום אף 'אחרי המשח' אחר לכתו מעמנו.

ו. כי קבלות טובות לאורך ימים הם ה'כלי' המחזיק בתוכו בשמירה מעולה את כל אוצרות הקדושה שזכינו להם בהאי יומא רבה.

וכבר מילתנו אמורה פעמים הרבה שאין הכוונה לקבלות גדולות ועצומות ולמעלה ממדרגתו, שהרי לא יוכל לעמוד בהם 'ויפול הנופל ממנו'. ובזה ביאר הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל ראש ישיבת טשעבין הטעם שפר' נשא נקראת בסמיכות לחג השבועות, כי בפרשתן מצינו כמה גדול כוחה של קבלה קטנה, בנזיר המקבל על עצמו שלא לשתות יין שלושים יום בלבד, והפליגה התורה במעלתו עד שנאמר 'קדוש יהיה לאלוקיו' (וכמו שיתבאר להלן), והיינו טעמא, כי אפילו קבלה ב'משהו' יש לה חשיבות גדולה לפני אבינו שבשמים.

ולא עוד אלא שאפילו קבלה טובה למשך זמן מסוים משאירה רושם אדיר אצל האדם אף לאחר שנסתיימה התקופה, וכמו שכתב האלשיך הק' לפרש בלשון הכתוב בפרשתן (ו כ) 'ואחר ישתה הנזיר יין', ודקדקו המפרשים,

באר הפרשה - פרשת נשא

בפרשתן (ו ה), 'קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו', והובא בגמ' (תענית יא.) שמכאן הוכיח רבי אליעזר שהמצער עצמו לפרוש מתאזותיו ומהנאות עוה"ז נקרא קדוש, והקשו, שלכאורה סותר רבי אליעזר את עצמו, כי כבריינתא אחרת אמר להדיא שאסור לאדם לצער עצמו, ותירצו 'לא קשיא, הא דמצי לצעורי נפשיה הא דלא מצי לצעורי נפשיה'. וכפי פשוטו, מסקנת הגמ' היא שבמקום שיכול לצער עצמו אזי יכול לפרוש מן המאכל ומן היין ונקרא קדוש, ואילו במקום שאינו יכול לצער עצמו אסור לו לצער עצמו ואם עשה כן נקרא חוטא. אכן ה'ישועות יעקב' (או"ח סי' תקע"א) פירש להיפך,

גם יוסיף לעצמו גדרים וסייגים שהם ה'מעמיד' והמקיים את התורה, ומרחיקים את האדם מן העבירה'. וכמו שכתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע (יתרו ד"ה וירא) לפרש בהא דכתיב (שם) 'וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק', ש'העם' ראו והתבוננו בדעתם היאך יוכלו לקיים את כל המצוות ומי הוא שיכול לעמוד בהם, אך 'וינעו לבבם ויעמדו מרחוק, פירוש נתנו עצה ותחבולה להעמיד הרברי תורה והמצוות על ידי סייגים והרחקות וכו', וזהו ויעמדו - עשו העמדה למצוות, על ידי מרחוק - פירוש על ידי הרחקות וסייגים שגדרו חז"ל.

מדוע נאמר כאן 'הנזיר' - והלא כבר סיים נזירותו ושוב אינו נזיר, אלא מכאן שאף שכבר מותר ביין אך עדיין נשאר בשם 'נזיר' לעולם ועד, ותמיד 'נזר אלוקי על ראשו'.

אמנם לאידך גיסא, אין הכוונה לקבלות שאינם דורשות ממנו מאומה - כמו ששמעתי מאיש חכם דוגמא לדבר, ששמע יהודי שנתעורר ב'התעוררות' עצומה, מיד גמר בדעתו וקבל על עצמו קבלה טובה, מה עשה, עמד ואמר בכוונה גדולה ובלב שלם 'הריני מקבל עלי שאברך את 'ברכת החמה' (הנאמרת אחת לכ"ח שנים) לאחר טבילה במקוה, מתוך הכתב, כשראשי מכוסה בשני כיסויים והנני חגור באבנט' (גארטל)... ודבר שפתיים אך למותר.

וכמו שפירשו צדיקים (דברי שמואל דברים ד"ה ה', ומטו לה משמיה דהרה"ק מקאצק זי"ע) לבאר מה שאמרו חז"ל (שהש"ר ה ב) 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח שעגלות וקרוניות נכנסים בו', שלא לחינם נקטו חז"ל בלשונם 'כחודו של מחט', כי אין הכי נמי, אין צריך לפתוח פתח אלא קטן כחודו של מחט, אך מאידך צריך שידקור את עצמו כמדקרות המחט...

ז. סיפר משמשו של הגאון ה'מנחת יצחק' זצוק"ל, באחד הימים כשיצא ה'מנחת יצחק' עמו מביתו שברחוב ישעיהו בעיה"ק ירושלים, והנה לימינו היה 'כיכר השבת' ולשמאלו עמד בית טומאה ושיקוף כידוע. נענה ה'מנחת יצחק' למשמשו בכאב ואמר לו. בכל ספרי 'שו"ת מנחת יצחק' לא נשאלתי אפילו פעם אחת האם מותר להלך כאן בצד שמאל סמוך למקום הטומאה והתועבה... כאומר, רבות יש לאדם לגדור עצמו, ובפרט בעניינים אלו שפעמים והם נוגעים באיסור ממש ולא ב'גדר וסייג' גרידא.

איש יהודי היה בעיה"ק ירושלים ושמו הרה"ח רבי מנחם אייזנבאך זצ"ל, והיה האיש מבאי ביתו של ה'מנחת יצחק', לפרנסתו היה מסובב ר' מנחם בין חנויות 'תשמישי קדושה' שבחוצות ירושלים ומספק להם טליתות וציצית, ספרים ומזוזות, כיסים לטו"ת, ואף חפצי מצוות הבאות מזמן לזמן כגון מנורות לקראת חנוכה ומגילות לקראת פורים. ר' מנחם היה מחזיק את סחורתו במחסן שהיה לו בשכונת 'מאה שערים', ומשם הפיצם לכל הצריך. ומכיוון שלא היה לו רכב על כן היה כל מסחרו מתנהל בהליכה ברגל ממקום למקום. והנה, בין הסוחרים שסחר עמם היו גם כמה חנויות לתשמישי קדושה ברחוב יפו, (והוא מהרחובות שלא היו מלאים ביהודים חרדים לדבר ה' בדווקא...), ביום מן הימים התעורר ר' מנחם שאין זה תכלית לאדם ירא שמים להסתובב במקומות כאלו, ע"כ גמר אומר בהחלטה איתנה שמעתה איננו מהלך לאותם מקומות כרח' יפו וכדו', והודיע לכל הסוחרים דשם שמעתה הינו מפסיק מלבוא אליהם, וכל הרוצה לבוא אליו ל'מאה שערים' לקנות סחורה ישמח למכור לו.

אחר 'החלטה' זאת נקפו לבו שמא לא זו הדרך הנכונה, מכיוון שבאותו זמן החל להשיא את צאצאיו בזה אחר זה בליעה"ר שכידוע ההוצאות מתרבות בזמנים אלו, ונסתפק שמא מתורת השתדלות עליו להמשיך להלך לשם. היות והיה בן בית אצל המנחת יצחק והיה אצלו כמעט בכל יום, ניגש אליו ר' מנחם ושאלו אם נהג כהוגן. השיב לו המנחת יצחק אם היית שואל אותי בטרם החלטתך איני יודע אם הייתי מורה לך לנהוג כן. אך מכיוון שכבר עשית 'למעשה' אברכך שתצליח במעשה ידיך, ואף ארבה להפציר ולהתפלל אל ה' שיצליח את כל דרכיך, ולא יחסר לך כל, ושמעתי מהמשב"ק שה'מנחת יצחק' נהנה מאוד ממעשה זה.

יוצא מאתו, וכל איש יהיה מי שיהיה אם אך משכיל הוא, ירבה בלימוד התורה מיד בצאת החג ובוה ישאיר על עצמו את האור הגדול לסייע בעדו לעבוד את ה' ולהתקרב אליו בכל השנה (הובא בקול יעקב פר' אמור בד"ה והקרבנם. לתלמידו הגה"ק בעל מלא הרועים ז"ע).

ורמזו לה הרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע בלשון הכתוב (תהלים קיה ב) 'אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח', שהרי אמרו חז"ל (מכות י.) שדברי תורה קולטים את הרוצח מפני גואל הדם או ממלאך המוות (עיי"ש), וכעין זה אמרו גם לגבי המזבח, וזהו שאמר הכתוב אסרו חג בעבותים על ידי לימוד התורה שהיא תקלוט אותו כקרנות המזבח".

עוד יש להוסיף, דהנה איתא בגמרא (ברכות סג.) 'למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת נזיר, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין'. והקשה הרה"ק

שאם אינו יכול לצער עצמו מלאכול כמו שצריך - מצווה הוא להתענות ולפרוש, שמאחר שאינו שולט בתאוותו מחויב הוא לעשות גדרים לכל יימשך אחריהם, ורק אם יכול לצער עצמו אזי אסור לו לעשות כן, שמאחר ששולט על עצמו אין טעם להתענות לחינם (והיה מרגלא בפומיה דהרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע שאביו הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע קילם פירוש זה במאור).

והזמן גרמא לקבל על עצמו 'עול תורה' בפשוטו¹ בריבוי קביעת עיתים לתורה², שאין לך כלי מחזיק ברכה ברוחניות ובגשמיות כתורה³, והיא השמירה הגדולה ביותר לכל השפעות החג. וכנודע מאמרו של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ז"ע, שבכל חג ומועד מאיר הקב"ה על כל אחד ואחד מבני ישראל הארה גדולה, ועל ידי אור זה שכלו של אדם מתגבר ומתחדש בעבודת ה' ובעסק התורה. אך בצאת החג גם אור זה

ח. הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין ז"ע שאל פעם יהודי אחד מדוע אינו קובע עתים לתורה, תירץ האיש את עצמו, שהוא טרוד בטרדת הפרנסה ואין עיתותיו בידו לעסוק בתורה, אמר לו הגר"ח אם כן, במה הינך שונה מאומות העולם, שהרי בשעה שסובב הקב"ה עם התורה אצל האומות העולם ושאלם האם ברצונם לקבל את התורה, ענו לו זה בכה וזה בכה, בני עשו ענו שכל חיותם הוא מרציחה וכבר נתברך אביהם 'על חרבך תחיה' וכן שאר האומות, הא לך שמיאנו לקבל את התורה מפני פרנסתם וחיותם, ואם כן אף האומר שאינו קובע עיתים לתורה מפני חיות נפשו ופרנסתו הרי הוא כאותם האומות...

ט. אומרים משם הגה"ק ה'בן איש חי' לבאר בדרך צחות מה שאנו אומרים 'מודים אנחנו לך ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות', כי הנה בתיקון ליל שבועות אנו עוסקים ב'קרנות' התורה - כשאומרים תחילת וסוף כל פרשה ומשנה, ועל כך אנו מודים ומבקשים שיהיה חלקנו מיושבי בית המדרש בכל השנה לעמול ולעסוק בכל התורה, ולא רק לאחוז 'בקרנות' בליל שבועות ותו לא מידי...

י. וכדאיתא שמטעם זה נאמר בתורה ברכת כהנים בפרשתן, כי פרשת נשא חלה ברוב השנים לאחר חג השבועות, ולאחר קבלת התורה זוכים לכל הברכות בכל מיילי דמיטב. ויש שהוסיפו שעל כן אומרים בכל יום ברכת כהנים מיד לאחר ברכת התורה, כי תיכף לאחר ברכת התורה זוכים לכל הברכות האמורות בה.

יא. והנה פעמים הרבה מתלונן האדם לאמור, הן עברו עלינו ימים קדושים כאלו, אבל נפלתי גם נפלתי, ושוב הנני מסתובב עם 'עכברים' ושטויות בראשי... על כגון דא יסופר במשל למי שהרחיק נדוד לארצות הגולה, שם הוקצה לו ארמון מפואר לצורך אכסנייתו, אלא שהלה נכנס לקומת המרתף (בייסימענט) עם חבילותיו ומטלטליו, ויהי אך הניח את חפציו ומטלטליו על הארץ מיד מצא שעכברים וכל מיני שרצים רוחשים עליהם... מה עשה, העלה את חפציו מעל גבי השולחן... אך לא עבר זמן ארוך וגם שם מצאוהו העכברים והמזיקים, משם העתיק את מקום חפציו ע"ג הארון - וגם שם לא שקטתי, יצא איש לרחובה של עיר וילך לדרוש ה'מומחים' - וכי כל העיר כאן נגועה במכת העכברים ושמונה שרצים... ויענוהו כל העם יחדיו, לא ולא, אלא אתה הוא שירדת למרתף, והרי שם 'מקומם כבוד' של כל העכברים והמזיקים, ואכן, כל עוד שתשאר 'תקוע' בשבתך בבייסימענט תמצא את השרצים והמזיקים רוחשים מסביבך... הרי ארמון מפואר הוקצה עבור מע"כ, מה לך כי תשב מתחת לאדמה, קום עלה קומה אחת, לבית הארמון, ותמצא שאין כאן לא שרצים ולא עכברים - רק פאר והדר מלכות שבמלכות... כיו"ב, פעמים רואה האדם שבכל פינות שהוא פונה הוא מוצא 'שרצים' ומזיקים ברוח או בגשם... והוא תמה על עצמו מדוע אין העכברים מניחים לי לנפשי, איני מוצא דרך להפטר מהם, מה תקנתו 'עסוק בתורה' וכמאמר המשנה (אבות ו ב) 'כל

באר הפרשה - פרשת נשא

ולדידן ייאמר, אחר שעבר עלינו יום גדול וקדוש כקבלת התורה, בו תואר כלה מאוד נתעלה, וכל אחד מגיע למדרגת הנבואה ונחשב כמלאך, ונתגדלה מעלת החכמה בקרבנו, הרי היצר הרע מתגבר ביותר להשכיח אותה התעוררות שהיה בחג ולהפיל את האדם עד לשאול תחתית, על כן עלינו להרבות בתורה ובמעשים טובים עד שיהיו 'מעשים מרובים מחכמתו'².

נשא את ראש - תכתב זאת לדור אחרון

בפרשתן (ד כט), 'בני מררי למשפחותם לבית אבותם תפקוד אותם', הקשה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ת"מ פר' נשא בדיבור הב') מדוע לא נאמר 'נשא את ראש' כדרך שנכתב לגבי בני קהת (לעיל ד ב) 'נשא את

רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע (פרי הארץ בפרשתן) שאדרבה, מי שראה במו עיניו את עונש החוטא ממילא יתרחק מן החטא, מדוע עליו גם להזיר עצמו מן היין, והרי הוא יודע מה יעלה בידו אם יחטא. ומבאר עפ"י דברי המשנה (אבות ג ט) 'כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת', כי כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו (סוכה נב.), אמור מעתה, מי שראה סוטה בקלקולה [שהוא המקום היחיד שהובטחנו על 'נס נגלה'], ובזה הוסיף 'חכמה' על חכמתו - לדעת עד כמה גרוע המהלך אחר שרירות לבו, ממילא הינו מחויב להרבות מיד ב'מעשים טובים' - על כן, יזיר עצמו מן היין, כדי שיתרבו מעשיו על חכמתו, ועי"ז יהא לו שמירה מן היצה"ר.

העוסק בתורה הרי זה מתעלה' - כאותו שעלה לקומה עליונה, במקום גבוה שבו אין שולטים כלל מזיקים ושאר מרעין בישין, והוא את נפשו הציל.

הנה אמרו חז"ל (ברכות נג): שכנסת ישראל נמשלה ליונה, 'דכתיב (תהילים סח יד) כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ, מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות', ואמרו בעלי המוסר שרמז גדול יש בדמיון ישראל ליונה, כי בא ללמד את הדרך שעל ידה נוכל להינצל מן היצר, שכשם שיונה זו בשעה שבא אחד לצוד אותה הרי היא מתרוממת בכנפיה ומגביהה שחקים, ובשונה משאר בעלי חי המנסים להחזיר מלחמה שערה בציפורניהם או בידיהם ורגליהם וכדו', כך הדרך הטובה להינצל מכל פיתויי היצר הוא על ידי שיתרומם האדם בעסקו בתורה ובעבודתו, ובכך יגביה עצמו מכל אותם הבלים, ואם ימצא אדם סיפוקו הנפשי בתורה ובעבודת השי"ת לא יצטרך לחפש סיפוקים אחרים רח"ל.

מעשה בבחור שלא קיים בעצמו את הפסוק 'שתולים בבית ה', אדרבה, היה מהדר בקיום הסיפא - 'בחצרות אלוקינו יפריחו... פ"א ניגש אליו ראש הישיבה' ואמר לו הנני יודע מה הם מחשבותיך... תמה הבחור לשמוע רוח הקודש בנגלה ממש... ושאל את הראש-ישיבה מניין לו למר, אמר לו, לא נביא אנכי ולא בן נביא... אלא כך אמרו חז"ל (אבות דר"נ ריש פ"ב) 'רבי חנינא סגן הכהנים אומר, כל הנותן דברי תורה על לבו מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי יצר הרע וכו', הרהורי דברים בטלים, הרהורי עול בשר ודם, שכן כתוב בספר תהילים על ידי דוד מלך ישראל, שנאמר (יט ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, מצות ה' ברה מאירת עינים. וכל שאינו נותן דברי תורה על ליבו נותנין לו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי יצר הרע וכו', הרהורי דברים בטלים, הרהורי עול בשר ודם' וכו', ומאחר שאינך נותן דברי תורה על ליבך, הרי גלוי וידוע לכל העמים מה הם המחשבות המתרוצצות במוחך...

יב. סיפר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע משל לאיש שהתאוה תאוה, לשתות יין יקר ומשובח אלא שלא היו די מעות בידו כפי מחירו הגבוה של אותו בקבוק, לאידך, גברה עליו תאוותו, על כן טרח ונתייגע רבות להשיג את הסכום הנדרש, מכר כמה מכלי ביתו והוסיף ללוות ממון הרבה מחבריו, שכיניו וידידיו, עד שבס"ד 'השיגה ידו כדי גאולתו' - וקנה את היין המשובח, משם פנה למלאכת השתיה עד שנתבסס והשתכר, והנה מדרך השיכורים לקיים מה שנאמר 'חיל בלע ויקיאנו'... ואף הוא הרגיש בנפשו צורך נורא להקיא את כל תכולת מעיו, אך לפתע 'תפס את עצמו' וחשב, הן כה הרבה טרחתו עד שהגעתי 'אל המנוחה ואל הנחלה' ואף השקעתי בו דמים מרובים תרתי משמע, וכי ברגע אחד אקיא את הכל חוצה בלא שיבלע בדמי... והתאפק בכוחות למעלה מטבע אנושי שלא להקיא. סיים הרה"ק ואמר, כמה יש להתעורר לענין הזמנים הגבוהים בהם האדם קונה קניינים רוחניים, והוא משקיע מדמו וחלבו לקנותם - כמה עליו להיזהר ולהישמר שלא 'יקיא' אותם חוצה, אלא יחזיק בהם בגבורה כדי שישארו אצלו ויותירו בו רושם טוב לכל השנה כולה.

ומלוחציהם, לא אמר עליהם נשא את ראשם לבית אבותם, אחר שהם עומדים במדריגה שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם, כמו שאמרו חז"ל (עי' ב"ב י:). דורו של שמד אין בריה יכולה לעמוד במחיצתם, והיאך יאמר בהם נשא לבית אבותם, הרי אין צריך לרומם אותם אל מדריגת אבותם כי 'אבותם טפלים להם והם גדולים מהם'.

ומבאן חיווק גדול לדורנו - דור אחרון, אשר אנחנו טרודים סחופים ומעורבבים מכל צד ומיצר - בני מררי כפשוטו וכמשמעו, ועל ידי ההתחזקות באמונה פשוטה בבורא עולם, לעשות רצונו ולעבדו עד כמה שידינו מגעת - כפי שכלנו ומוחנו, הרי אנו חשובים יותר מהדורות הקודמים, ובלשון ה'חתם סופר' שאבותם טפלים להם והם גדולים מהם.

חיבה יתירה נודעת לנו, בני דור האחרון אשר הנסיונות רבו למעלה ראש, כי דייקא נסיונות אלו מוכיחים כי חשיבות מיוחדת יש לעבודתנו, וכמו שאמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע על דברי ה'תוספות יום-טוב' (אבות ה), שבמסכת יומא (א ז) איתא שפירחי כהונה היו עומדים

ראש בני קהת מתוך בני לוי למשפחותם לבית אבותם, וכן לגבי בני גרשון (בריש הפרשה פסוק כב) 'נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם'.

ומבאר ה'חתם סופר', כי הנה 'קהת וגרשון' מרמו על זמני אורה שהיו לישראל - קהת מורה על העת שישבו ישראל בארצם, מלשון 'ולו יקהת עמים' (בראשית מט י). גרשון מרמו על העת שכבר גורשו מארצם אך עדיין היו להם חכמים שהורו להם את הדרך ילכו בה (שהו במקום הקרבת הקרבנות, ועיין בחת"ס שמרמו בארוכה בשמותם של בני קהת וגרשון), ועל זמנים הללו - כשהם יושבים לבטח בארצם ואף בגלות כשחכמי הדור מאירים עליהם מכבודם, נאמר נשא לבית אבותם, כי אבותם חשובים מהם ויש לנשא ולרומם את הבנים שיהיו במעלת בית אבותם. אך בדור האחרון בדורו של שמד, נקראים בני ישראל 'בני מררי' על שם שממרים את חייהם בייסורים קשים, וכפי שנרמו בשמות בניו של מררי - מחלי ומושי, 'מחלי' מלשון חולי ומכה, ו'מושי' מלשון שמשו מאהליהם, והם טרודים סחופים ומעורבבים מכל צורתיהם ממחרפיהם

יג. וכך כתיב לקמן בפרשת בהעלותך (יב ג) 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה', וידועה תמיהת רבים ממפרשי התורה, היאך היה עניו מכל האדם, וכי לא ידע שהוא גדול מכל האדם אשר על פני האדמה, וכמו שנאמר (דברים לד י) 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים', והוא היחידי מתוך כל יצורי אנוש שעלה למרום כמה פעמים למשך ארבעים יום וארבעים לילה - לחם לא אכל ומים לא שתה כמלאכי ה' צבקות, וא"כ היאך היה סבור בדעתו כי הוא הפחות מתוך כל האדם אשר על פני האדמה.

אלא מבאר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע ב'ספר המאמרים' (שנת תרע"ט, עמוד תרעה), וז"ל, משה ראה ספרו של אדם הראשון (בו כתוב כל מעשי הדורות מבראשית עד תחיית המתים, כמבואר בשמ"ר מ ב), וראה שיקום דור בעקבתא דמשיחא שלא יהיה בהם השגה אלוקית, והיינו שההשגה שלהם אינה נחשבת להשגה כלל, ובפרט לגבי השגת משה לא תהיה השגתם נחשבת למאומה, וגם שלא תהיה להם עבודה אמיתית במוח ולב, רק יהיה קיום המצות בפועל ממש [היינו שיעשו המצוות בגופם, אבל בלא כוונה במח ולב], ואף גם זה יעלה להם במסירות נפש, שיהיו כמה מניעות ועיכובים בגוף ונפש בריבוי העלמות והסתרים, ויעמדו נגד כל מונע ויקיימו המצות במסירות נפש, היה (משה) בתכלית השפלות בעצמו מפני היתרון הזה, שהם גדולים הרבה ממנו. פירוש, כי כאשר ראה דור אחרון שהם מלופפים בצרות וייסורים ואפופים בחשכות ובהסתרות, ואעפ"כ יתגברו שוב ושוב ויתחזקו באמונה, מבלי להתייאש, אז השפיל משה את דעתו, כי ידע שהם גדולים יותר ממנו, והדברים נפלאים. (בוודאי שאין לנו שמץ השגה בקצה גדלותו של משה, ואלמלא נכתב אי אפשר לאומרו, אך יש ללמוד מן הדברים מעלת דורנו העומדים באמונתם על אף הנסיונות העוברים עליהם).

יד. איתא בספר הקדמון 'ברית מנוחה' (הובא באור לשמים פר' תצהו ד"ה עוד נ"ל רבוע יהיה), דבאמת חשיבותו של דור האחרון גדלה עד מאד, ומה שאמרו (שבת קיב:) **אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים, כל זה אינו מדבר אלא בימיהם, כי לפי ערך הדור היו האחרונים כחמורים אל מול גדלות הראשונים - התנאים הקדושים מצוקי תבל. אבל בימינו אנו - כשהחושך יכסה ארץ, ואין אתנו יודע עד מה, ואעפ"כ מתחזקים בני ישראל לעבוד את ה' כפי כוחם ושכלם, הרי הם חשובים יותר מהצדיקים שבדורות הראשונים.**

באר הפרשה - פרשת נשא

לפני ולפנים, וכשיכיר כל אחד בכוחותיו הגדולים יקל לו להתגבר ולנצח את יצרוטי.

וסר מרע – מעלת המתגבר על יצרו כש'גהנום' פתוחה תחתיו בפרשתן (ה כה), 'ואם לא נטמאה וכו' ונקתה ונזרעה זרע', ופירש רש"י, שאם היתה יולדת עד עכשיו בצער תזכה לילד מעכשיו ברווח, וכן איתא במדרש (במ"ר ט כה), שלדעת רבי יהושע, אם היתה יולדת נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים, יתר על כן אמר רבי אליעזר 'שאם היתה עקרה - נפקדת'. ולכאורה צ"ב, בשלמא מה שתנצל ממיתה ניחא, שהרי הוברר שלא חטאה, אבל מדוע מגיע לה שכר גדול כ"כ, הרי מדובר כאן במי שעברה עבירה שנסתרה לאחר שקינא לה בעלה, ולא נהגה כצדיק הדור... וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, אדרבה, מאחר שכבר עמדה בעמקי תהום בשאול

בליל יום הכיפורים בסמוך לכהן גדול, אם היו רואים אותו כשהוא מתנמנם, היו מכין באצבע צרידה - להקיצו, עיי"ש. ומבאר התויו"ט, כי יצר טוב ויצר הרע מתקוטטים זה עם זה כשני אויבים, וכשאחד מהם רואה שקרוב הוא להיות מנוצה מתחזק על עמדו להילחם בראותו כי בלתי אליו הרעה, ומכיוון שגדולה קדושת ליל יום הכיפורים עד מאוד, ובפרט גבי 'כהן גדול' - שהוא עתיד לעמוד למחרת בעבודת הקודש לכפר על הכלל כולו מכל חטאיהם, על כן מנסה הסט"א בכל כוחה להכשילו ולטמאותו, לכן הוצרך הכהן שמירה גדולה כל כךטי.

ומבאן, שבדורנו זה אשר אף עיניים עוורות רואות את מלחמת הסט"א על כל יחיד ויחיד מבני ישראל ללכדו ב'רשתם' ולהפילו לבור שחת, מזה נלמד כמה גדלה חשיבותו הרבה של דורנו, שכל יחיד ויחיד יכול להשיג בעבודתו להיות ככהן גדול ביום הכיפורים הנכנס

ואילו הרה"ק מרוזין זי"ע אמר בדברי הגמ' הנ"ל (עירין קדישין השלם מס' שבת), דהנה כשאנו רואים 'אדם' עומד ומתפלל לפני בוראו אין בזה כל חידוש ורבותא, אמנם לכשנעבור ליד עדר החמורים ולפתע נראה אחד מהם עומד על רגליו ומתחיל לשבח את בוראו ומתפלל לפניו הרי תרעש הארץ מה'נייעס' (החדשות) המרעישות... ואז לא ידקדקו אחריו אם תפילתו היא מקרב הלב או לאו, כי עצם עמידתו בתפילתו רבותא גדולה יש בה. וזהו 'אם ראשונים בני אדם, אנו כחמורים', א"כ, תפילתנו כתפילת אותו החמור שבעצם הדבר שאנו מתפללים בדור אפל ושפל כזה יש בו כבר רבותא, אין מדקדקים אחריה ותתקבל ברחמים.

טו. הוא (הרה"ק מסאטמאר) היה אומר, שהנה איתא בגמ' (ר"ה טז:) שהשטן מתערבב ומתבלבל בעת תקיעת שופר, ואמרו בירושלמי (מובא בתוס' שם ד"ה לערבב) שהוא מתערבב מכיוון שהוא מתיירא שמא שופר של משיח הוא שומע, וכבר שבו ישראל בתשובה, ולכאורה צריך ביאור - הרי זה עידן ועידנים - משך אלפי שנים שבני ישראל תוקעים בשופר ועדיין לא הגיעה זמן גאולתם, ומדוע דייקא בעת הזאת שאינם עומדים ביראתם כדורות הקודמים באה זמן גאולתם. אלא, כי אין הקובע לפי גודל המצווה, רק לפי הזמן - כחלישות הדור וחוזק נסיונותיו כן רבה חשיבותו של הדור למעלה למעלה, ובדורנו - דור אחרון, אשר כל מעט ומעט עבודת הקודש עולה בקושי רב, הרי קושי זה מעלה חשיבותם לאין ערוך, עד שבכוחם להחיש פעמי הגואל, מה שלא נעשה בדורות הקודמים להם (ואף השטן מודה בכך עד שהוא נבהל כל כך...).

טז. הוסיפו לבאר עד"ז את תפילת הכה"ג לפני ולפנים 'שלא יכנסו לפניך תפילת עוברי דרכים', ולכאורה צריך ביאור, וכי מהם חשש כל כך הכהן גדול, אלא כי בהיותם בדרכים בעת עמידתם בנסיון 'שמירת עיניים' הרי גדולתם כמותו ממש - ככה"ג הנכנס לפני ולפנים, ושפיר יש לו לחשוש מהם...

והנה הכה"ג הזכיר י' פעמים את שם הוי"ה, ויחדיו הם עולים בגמטריא ר"ס (260), כיו"ב יש לרמז בעוברי דרכים השומרים על העיניים, כי עין בגמטריא ק"ל (130) והשומר על שתי עיניו עולה בגמטריא ר"ס (260=130X2), לרמז שהשומר עיניו שקול ככה"ג הנכנס לפני ולפנים.

ומהאי טעמא היו מלווין אותו בצאתו בשלום מן הקודש ואומרים 'אשרי העם שככה לו' - והרי לו נאה ולו יאה לזמר 'מראה כהן' - לשבח את הכה"ג עצמו, וכי מה ענין יש לזמר ולשבח את העם, אלא לרמז לנו ענין זה, כי אשרי העם - ביד כל העם להיות ככה - ככה"ג הנכנס לפני ולפנים, בהתגברם על הנסיונות.

תחתית, ו'משם' עצרה בעצמה, כאמרה לא אחטא בשום יותר מכל עמידה בנסיון שעדיין לא נכשל במאומה^{יח}, אופן - התגברות כזו חשובה ביותר לפני המקום ב"ה" כי 'לפום צערא אנרא'^{יט}, והמתגבר כארי לעשות רצון

יז. מעשה בבחור שנפל ל"ע עד לשאול תחתית ממש רח"ל, עד שמשום מעשה שהיה נתעורר והחל להתחזק בכל כוחו לבל ישוב לכסלה עוד, ולעלות שוב 'על דרך המלך', לאחר חג השבועות שפך מר ליבו בפני 'מורה דרכו', וכה אמר, הנה חבריי נתעלו בחג השבועות למעלה ראש, התרוממו ב'אהבה רבה', עלזו ושמחו בקבלת התורה, ואילו אני התגברתי בכל כוחי שלא לשקוע באותם חטאים, אבל לעלות ולהתעלות ב'עשה טוב' מאן דכר שמייה.. אני אנה אני בא. השיב לו רבו בדבר חיזוק נפלא, הנה בהיות בית המקדש על מכונו ותפארתו עמדו הלוויים על דוכנם וכינורות ושאר כלי שיר בידם, וניגנו בשיר וזמר מנגינות ערבות המביאות את האדם עד לכלות הנפש אל האלוקים ולתשוקה עצומה לקירבת אלוקים לי טוב, גם היו 'כהנים בעבודתם', שוחטים בהמות וטובלים אצבעם בדם ומזים על המזבח, ועתה נחזי אנן, איזו עבודה חשובה יותר לפני המקום ב"ה, האם עבודת הלוויים ברוממות הנפש וב'עולם האצילות'... או שמא עבודת הכהנים המתעסקים בבהמות ומתלכלכים בדם, פשיטא שעבודת הכהנים, ש'אין כפרה אלא בדם', ורק בקרבנות כתיב 'ריח ניחוח', ולא בעבודת השירה של אותם בני עלייה. כי עיקר הנחת רוח שיש לו להקב"ה הוא בעת שיהודי מתבוסס בדמו בשעת נסיון ו'מקריב מעצמו', ואם לעיני בשר נראה שהוא 'מלוכלך' הרי באמת באותה שעה עולה ממנו 'ריח ניחוח' לפני המקום ב"ה.

יח. מעשה שהיה בימי קדם כששלטו העוני והמחסור בכל פינה בעיה"ק ירושלים, והנה מדרכם של בית תלמודם של תשב"ר שהיו מעניקים לתלמידיהם פיסת 'מזונות' אחת לשלושים יום בכל 'ראש חודש', פעם היה תלמיד נבון שלגודל אהבתו אל אביו החליט לעצור בעצמו בכל כוחו מאכילת העוגה ולהגישה כ'מתנה' לפני אביו, מיד כשקיבלה מידי המלמד עטפה בנייר, ושמר עליה מכל משמר לבל יתנסה ב'נסיון' לאוכלה, ב'הפסקה' הראשונה פתח ה'עטיפה', הביט בעוגה וירא כי טוב - ולא יכול להתאפק, על כן נגס בה בצידה כשיעור 'כל שהוא', ומיד סגר הנייר, ב'הפסקה' הבאה שוב פתח ונגס בצידה השני... סוף דבר, בבואו לביתו הגיש את העוגה לאביו בקריאה של חיבה ראה נא אבי מה הבאתי לך מבית תלמודי... נתמלא לבו של האב צהלה ורינה, אבל כשפתח את הנייר ומצא שהעוגה נגוסה (געביס'ן) מכל צדדיה, אז זלגו עיניו מהתרגשות שני דמעות גדולות, בראותו עד כמה חשק בה הבן, וכבר 'נכשל' באכילה זעיר פה זעיר שם, ומכל מקום עצר בעצמו במסירות נפש להציל ככל האפשר להגיש לפני אביו מזה נתרגש האב פי כמה וכמה... אף לדידן ייאמר, אכן, נפלת ונכשלת, כבר נגסו בך בכל פינה ופינה, אדרבה, דייקא כשתשוב תחזור בך, ומעתה תעניק לאביך שבשמים את הנותר מהנגיסה והנשיכה ותערב מנחתך לפני הקב"ה פי כמה וכמה.

יט. פעם בכה המשמש של הרה"ק מראפשיץ זי"ע לפני רבו על ה'טלית ותפילין' שלו שנגנבו, נענה לו הרבי כדרכו בקודש במליצה ואמר לו, 'מה כל הרעש', הרי התפילין אינם כלל שלך, אלא אחד של רש"י ומשנהו של רבינו תם, והטלית שהיתה שם הרי היא 'טערקישע טלית' - של מדינת טורקי... וגם הסידור לא שלך היה אלא 'בארדיטשובער סידור', אם כן מה היה שלך ומה גנבו ממך, רק את ה'נרתיק' שהיה ממילא קרוע ומחורר לגמרי, וכי שווה להקים על כך תאניה ואניה...

והנה פשיטא שלא הוציא אותו צדיק מפיו מילתא דבדיחותא בעלמא, ואכן הרבה רמזים שונים נאמרו בכוונת דבריו הק', ולדידן יש מקום לומר, שהתורה והמעשים טובים שהאדם מקיים ועושה אינם שלו כלל, כי החינוך שקיבל מאבותיו ורבותיו הם אשר גרמו לו ללכת בדרך התורה והעבודה, ואילו הוא עצמו אינו אלא בית קיבול הממשיך את מה שקיבל מאביו ומרבותיו, ובכלל כבר אמרו חז"ל (ויק"ר כז ב) דכל קיום מצוותנו לא בא לידינו רק במתנת הבורא שהרי 'מי מל את בנו עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום וכו', רק החורים שבכלי הקיבול - כלומר הנסיונות שהוא עובר כשהוא כבר 'מחורר' לגמרי - הם שלו, ורק הם נקראים על שמו... ולרמיזא בעלמא יאמר, שעל כן מקובל אצל העולם לכתוב את שמם על נרתיק התפילין, ורמז יש בו, שחלק זה שייך לו באמת. וכמו שאמר הרה"ק מקאברין זי"ע שכל יפיו של 'כתר המלכות' בא לו מהחללים הריקים - מקום שלא ניצוק בו לא זהב ואף לא כסף אלא אוויר ריק מכל... ומשם נתפשט היופי לכל הכתר כולו, וכלומר ממקום הקושי והייסורים משם מתקלס ומתכבד הקב"ה.

פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו, בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה, אמר לי, רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם, אמרתי לו, רשע, למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה, העבודה שאגלחך לשמים, מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו וכו', אך כאשר הנזיר מתגבר ומונע עצמו הרי דייקא אותו שער הוא 'עטרה ונזר' לראשו, כי הוא הביאו למעלה נוראה זו של המתגבר על יצרו בשעת נסיון²¹.

ובך כתב הרמב"ן (ו ב) לבאר הטעם שהאריך הכתוב בפרשתו (פרק ז) בעניין קרבנות הנשיאים²², והזכיר

קונו וחפיץ צורו מתוך עמק הבכא, מן הדין היא שיטול שכרו משלם²³.

בפרשתן (ו יג), 'וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו, איתא ב'ספרי', וכי אחרים מביאים אותו, והלא הוא מביא את עצמו (כי מלשון הכתוב 'יביא אותו' נראה שאחרים מביאים אותו - את הנזיר). ומבאר ה'משך חכמה' בזה"ל, ועפ"י הפשט יתכן לומר, שיביא את נזרו והוא נזר שלו, הוא השער שעליו נזר אלוקיו, וזה אמר שיביאנה פתח אוהל מועד. עכ"ל. והיינו ששערות הנזיר הם ה'נזר' והכתר שלו, אותם יביא למקדש. ויש להעמיק בדברים, כי 'שער הראש' מורה על הרדיפה אחר תאוות עוה"ז, וכדאיתא בגמ' (נדרים ט:): 'תניא, אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד,

כ. מעשה נורא מביא רבי ניסים גאון, ומשם נשכיל עד כמה חשובה לפני המקום כל התגברות של אדם (הובא בשינוי קצת במס' שבת נו: וברש"י שם, אך רבינו ניסים גאון מביאו באריכות, הובא בסדר הדורות, חלק תנאים ואמוראים אות נ'), מעשה באיש יהודי ושמו נתן, הלה משפל אנשים היה והרבה לחטוא ולפשוע רח"ל בגרועות שבעברות. אמנם, פעם אחת עצר בעצמו על פתחה של עבירה, ולא עבר על דעת קונו, כעבור כמה ימים פגש בו רבי עקיבא בנתן זה הרוכב על גבי החמור, וראשו מאיר כחמה בצהרי היום, בהילו נרו עלי ראשו. זימן את תלמידיו ושאלם מי הוא אדם זה, ענהו התלמידים הלא זהו נתן בעל עבירה השפל. אמר ר"ע לתלמידיו, האם ראיתם על ראשו דבר מה, ענו התלמידים לאמר, לא ראינו מאומה. ויאמר להם, מהרו והביאוהו אלי. ויבוא נתן לפני ר"ע שאמר לו, בני אור גדול מאיר ביקר על ראשך, ובידוע אצלי שאתה הוא מיורשי העולם הבא, הודיעני מה דבר גדול עשית. סיפר לפניו נתן שעצר בעד תאוות לבו מלעשות דבר עברה אחת, ועשה כן על אף שהוא בעל עוון גדול, וכבר עבר כזאת וכזאת, אך הפעם עצר עצמו. השתומם ר"ע על הכוח הרב שהיה בו להתאפק, ויאמר לו, אכן, דבר גדול עשית ולכן משחך הבורא באור גדול על ראשך. והנה כל זאת בהאי עלמא, ובעלמא דאתא עאכו"כ תתגדל ותתקדש בזכות מעשה זה. עתה בני שמעני, שב לפני ואלמדך תורה הרבה. ויעש כן, וישב לפני רבי עקיבא, ויפתח הפותח ואין סוגר את דלתות לבבו בתורה, ויהי לימים מועטים גדל האיש נתן עד כי גדול במאד מאד בתורה, ונעשה הוא עצמו תנא קדוש. והוא הוא רבי נתן צוציתא הידוע לנו משמעתתא דבי רבנן.

מכאן תצא הקריאה להחשיב כל פעולה טובה אפי' אם אינו נוהג כן תמיד רק עתה - פעם אחת, וכרבי נתן שאף אחרי שכבר חטא רבות רח"ל עצר בעד תאוותו פעם אחת ויחידה, ומזאת הפעם עלה ונתעלה להיות אחד מהתנאים הקדושים, מעתה יתחדש ויתגבר כל אדם, מבלי לחשב באיזה מצב הוא נמצא, וכל התגברות והתגברות כוחה רב עד מאד בשמי שמים.

כא. מעשה נורא הביא הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ריש פר' וישב) על הגה"ק רבי נפתלי הגדול זי"ע (בעל סמיכת חכמים) אשר היה מקורב למלכות, וראתה אותו בת המלך ובער בה היצר כאש להבה, והעמידה אותו בנסיון כאשת פוטיפר ליוסף כשהיא לבושה בבגד שחץ וטמא, ובחכמתו הגדולה הצליח להינצל מידה. וכאשר נודע הדבר למלך רצה לפייסו מאחר שהיה בזה פגיעה בכבודו, והציע לו כל הון דעלמא, אולם הגה"ק רבי נפתלי זי"ע אמר שאינו חפץ כי אם באותו מלבוש טמא, וציווה לעשות ממנו תכריכים לאחר שיבוא יומו, כי הם יגינו עליו מפני המזיקים. והדבר נורא למתבונן, כי בדעת בני אדם אין לך 'שמירה' יותר מבגד קדוש שלבש אותו אחד הצדיקים הקדמונים, ומיהו האיש שאינו מתאוה שיניחו בקברו קיטל של הבעש"ט הק' זי"ע וכיו"ב... אכן מהי השמירה הגדולה ביותר - אותו דבר טמא שעמד בו בנסיון.

כב. אגב אורחא, מצינו בשל"ה הק' (מס' שבועות תורה אור) בעניין קדושת דברי התורה, וז"ל, עוד מוסר אחד אני צריך להודיע, אותן שאומרים במרוצה דברי התורה מכח ששגור בפיהם, כגון י"ב פרשיות של י"ב נשיאים, מאחר

נוראות איתא בספר 'לב שמחה' (תשמ"ג ד"ה איש) וז"ל, לימוד עמוק מזו הפרשה, והוא פלאי פלאים, שהאדם רק מקבל עצמו שלא לשתות יין שהוא דבר היתר, ואפילו לזמן מועט של שלושים יום, וכבר מניע למדרגה כ"ב גבוהה שהכתוב מעיד עליו כי נזר אלוקיו על ראשו, קדוש הוא לה' וכו', לשונות כ"ב של התעלות וקדושה. למדים אנו מכאן כוחה הגדול של קבלה שהאדם מקבל על עצמו¹, שבכח הקבלה שקיבל על עצמו דבר מה נותנים לו מן השמים עוד יותר, ומקבל כוחות עליונים - נזר אלוקיו על ראשו. והלימוד מזה, בשיש לאדם דבר מה שאינו יכול להתגבר עליו, יקבל על עצמו להימנע ממנו, ובכח הקבלה יתעלה ויקבל כוחות עליונים ועי"ז ממילא יוכל להתגבר. עכ"ל. הוסיף עוד הלב שמחה (תשמ"ג ד"ה איש) לפרש בלשון הכתוב 'איש כי יפלא' - שכביכול התורה עצמה מעידה על הפלא הגדול עד היכן מניע כוחה של קבלה טובה².

כל נשיא בפני עצמו בסדר קרבנותיו, אף שכולם הביאו קרבן שווה, והיה יכול לנקוט בלשון קצרה, ולהזכיר קרבן נחשון בן עמינדב נשיא שבט יהודה שהביא ביום הראשון, ולכתוב אחר כך 'וכן הקריבו הנשיאים איש איש יומו', ומבאר הרמב"ן וז"ל, והנכון בטעם הכתוב כי הקב"ה חולק כבוד ליריאו, וכמו שאמר (שמואל א' ב' ל) כי מכבדי אכבד' וכו', ועל כן חזר והאריך וכפל העניין י"ב פעמים באריכות גדולה, שלא לקצר בכבוד הנשיאים האחרים.

נזר אלוקיו על ראשו - כוחה של קבלה, וחשיבות ומעלת הנזיר

בפרשתן (ו ב-ח), 'איש או אשה כי יפלא לנדור נזר נזיר להזיר לה' י' וגו', עד מלאת הימים אשר יזיר לה' קדוש יהיה וגו', כל ימי נזרו קדוש הוא לה',

שהדברים כפולים ומכופלים קורין אח"כ במהירות, עבירה גדולה היא בידם. כי כל אות ואות תלויין בו רבני רבבות עולמות רוחניות, ולא לחנם נכפלו הדברים. ואשרי המדבק עצמו בהבל פיו וראיית עינו באותיות התורה, גם בתורה שבע"פ, בפוסקים. כשלמדתי תורה אצל הרב הגאון והחסיד מהר"ר שלמה זלה"ה היינו עומדים בטור או"ח סי' לו בענין חסרות ויתירות של ארבע פרשיות (שבתפילין) 'בכור' מלא 'זכור' מלא 'הוציא' מלא וכו' עד גמר כל הסימן היה קורא מילה במילה, ואני הייתי קורא הכל במהירות מאחר שאין שם דבר הצריך עיון או פשט, וגער בי הרב החסיד במאד מאד, ואמר, צריך להחשיב דברי תורה ולאמרם בנחת ובאימה וביראה, כי הדברים שמחים לפני הקב"ה. עכ"ל. כג. פעם הלך הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע עם משמשו, בדרכם ניגש גוי אחד ושאל את המשמש 'מי הוא רבינער זה' ('רבינער' הינו רב בלשון גוים, וכיון שראה אותו בבגדי רבנות שאל באיזו עיר הוא משמש ברבנות), השיב המשמש ואמר 'הוא אינו רבינער, אלא וואנדער-רבינער...' (כך היו מכנים את האדמו"רים, מפני האותות והמופתים שהיו מחוללים בכוחם בקרב הארץ, כי משמעות 'וואנדער' בשפת האידיש הוא 'פלא'), תמה הגוי ושאל מה משמעות 'וואנדער-רבינער', נענה הרה"ק מהוסיאטין ואמר - יש 'רבינער' על מדינה שלימה, ויש 'רבינער' על עיר אחת, ויש רק על שכונה אחת, אולם יש 'רבינער' על עצמו (היינו ששולט על רצונותיו) והוא הנקרא 'וואנדער-רבינער'... והסמיך לכך חתנו הרה"ק ה'אהלי יעקב' זי"ע, שכן מבואר ב'אבן עזרא' בפרשתן (ו ב) דבנזיר כתיב לשון 'יפלא' מפני שעושה דבר פלא, כי רוב העולם הולכים אחרי תאוותם והוא פורש עצמו מהם, וכמו כן זה שאינו הולך אחר תאוות לבו, לו נאה ויאה הכינוי 'וואנדער רבינער'. כד. מעשה באחד ששפך צערו בפני המשגיח הגאון רבי יחזקאל לעוינשטיין זצ"ל על שלא זכה לזש"ק, יעץ לו הגר"י שיקבל על עצמו ללמוד סדר מוסר בכל יום במשך עשר דקות, הלה קיבל על עצמו ומיד נושע בס"ד. לפליאת מקורביו הסביר המשגיח כי אין כאן שום 'מופת', אלא בשעה שאדם מקבל על עצמו 'קבלה טובה' הרי הוא נעשה כבריה חדשה ו'פנים חדשות' באו לכאן, ואף אם נגזרה גזירה על אדם פלוני, הרי על האדם החדש לא נגזרה הגזירה.

כה. איתא בגמ' (תענית ח:) 'בימי ר' זירא גזור גזרה וגזור דלא למיתב בתעניתא', והיינו, שגזרה מלכות הרשעה על ישראל, ובנוסף גזרו עליהם שלא ישבו בתענית (עי' רש"י ומהרש"א בטעם גזירה זו), ולא ידעו מה לעשות היאך לבטל את הגזירה מאחר שלא יכלו להתענות, 'אמר להו ר' זירא נקבליה עילוון ולכי בטיל הגזירה ליתביה' - נקבל על עצמנו עתה להתענות לאחר שתבטל הגזירה שלא להתענות, והקבלה עצמה תהא נחשבת כתענית, 'אמרי ליה מנא לך הא, אמר להו דכתיב (דניאל י ב) ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלוקיך נשמעו דבריך'. ומבאר המב"ט (בית אלוקים שער התפילה פ"ג) וז"ל, הנה נתבאר כי מצד קבלתו

'אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו, כי אם לשארו הקרוב אליו' וגו', ואילו הנזיר אסור להיטמא אפילו לשבעת הקרובים, ודינו ככהן גדול. יתר על כן כתב האלשיך הק', שבכהן הגדול כתיב (ויקרא כא יב) 'נזר שמן משחת אלוקיו עליו' (שייחס את 'אלוקיו' אל השמן), ואילו אצל הנזיר כתיב 'נזר אלוקיו על ראשו' - שהקב"ה בעצמו שורה עליו, והרי שנתעלה גם יותר מהכהן הגדול. וכל זאת למה, כי הכהן הגדול זכה ב'קדושת' הכהונה בירושה מאבותיו ולא על ידי יגיעת עצמו, אך ה'נזיר' שנתקדש מחמת עבודתו ויגיעתו, ובעצמו עצר בנפשו שלא להימשך אחר תאוות עולם הזה, לזה קדוש יאמר לו - 'נזר אלוקיו על ראשו'.

נפלאות מצינו בדברי ה'משך חכמה' בפסוק (פס' ט-יא) 'וכי ימות עליו מת בפתע פתאום וגו' וכפר

צא ולמד על מעלת 'קבלה טובה' המרוממת ומקדשת את האדם עד לרום המדרגות, ממה שכתב הבעל הטורים (ו) לבאר הטעם שאסור הנזיר להיטמא למתים, וז"ל, שאם תשרה עליו שכינה מחמת נזרו שלא יאמרו שהוא דורש אל המתים, עכ"ל. והיינו שעל ידי קבלה קטנה כזו שלא לשתות יין שלושים יום כבר זוכה שתשרה שכינה עליו, וחששה התורה שמא יאמרו הבריות שאותה השראה אינה מצד הקדושה אלא השיג אותה בכוחות הטומאה כי התעסק בכישופים ודרש אל המתים, על כן אסרה התורה על הנזיר להיטמא למתים, ושוב אי אפשר לומר שהיה דורש אל המתים, אלא ידעו הכל שזכה להשראת השכינה מפני שקיבל עליו נזירות.

וכל כך מתעלה הנזיר בקדושתו עד שהוא במעלה יתירה מהכהנים משרתי השם, כי הם מותרים וצריכים להטמא (לקרוביהם המתים) כדכתיב (ויקרא כא ב)

על נפשו עינויו הרי הוא כמצטער מעתה, שטבע האדם הוא להצטער ולדאוג על הצער העתיד לבוא טרם בואו, ולזה נענה באותה העת על דעת שישלים צערו ועינויו וכו', עכ"ל.

ומבואר בדבריו כי הצער בעת הקבלה להתענות גדול יותר מהצער שיש בשעת התענית בפועל מחמת טבע האדם ש'דאגתו' על העתיד קשה לו יותר מהקושי בשעת מעשה (ועינונו תחונה, כמה הבריות דואגים בערב התענית לאכול הרבה יותר מכדי הצורך) ועל כן גדול ה'ענת רצון' המתעורר בשמים על ידי 'הקבלה' מאשר בשעה שמקיימים אותה למעשה, והתפילה נשמעת אז במרומים ומתקבלת יותר. ופשיטא שאין הדברים אמורים דייקא לגבי צומות ותעניות, אלא כך הוא בכל עניין ועניין, שהאדם מפחד להתחייב ולקבל על עצמו, אך אדרבה דייקא מחמת כן גדול כוחה של קבלה טובה לעורר רחמים ולהציל מגזירות רעות וקשות.

כו. ואכן אין לו לאדם להסתמך על קדושת אבותיו, אלא צריך להתייגע בעצמו, וכפי שדרשו דורשי רשומות, במקרא שכתוב (תהלים קיח ג) יאמרו נא בית אהרן וגו' יאמרו נא יראי ה', ולא כתב בית אצל יראי ה', וכעין זה נאמר (שם קלה יט-כ) 'בית אהרן ברכו את ה', בית הלוי ברכו את ה' יראי ה' ברכו את ה'', כי אצל אהרן ובניו בברית כהונה יש מקום של 'בית' - שירש את הכהונה מבית אביו, גם 'הלוי' מיוחס הוא ל'בית' אבותיו, מה שאין כן ביראת שמים, על כל אחד להיות ירא שמים בייחוס עצמו, לבנות בעצמו את ה'בית'.

כיו"ב אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע על דברי הגמרא (ב"מ פה.) 'כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין התורה פוסקת מפי זרעו', ואמר הרה"ק שכל זה אינו כי אם בתורה, משא"כ קנייני קדושה על כל אחד לקנות בעצמו בעמל ויגיעה.

וכך מטו משמיה דהרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע לפרש את האמור בריש פרשתן (ד כב) 'נשא את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם לבית אבותם', דהכי קאמר, 'נשא את ראש' שיש להרים את האנשים החשובים שהם בבחינת ראש, ואילו בני - המחשיבים עצמם בגלל שהם יחסנים ובנים של גדולי תורה ויראה, בהם יש לקיים גרשון - לגרשם ולרחקם, אולם אם גם הם - שבעצמם ג"כ מתאמצים ללכת בדרכי אבותיהם ולעשות נחת רוח לבורא יתב"ש, אזי הם מתעלים יותר למשפחותם לבית אבותם כי זכות אבותם מסייעת להם.

ולאידיך גיסא, הרה"ק ה'עטרת משה' ממאקאווא זי"ע ישב פעם בשולחנו הטהור של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, בתוך הדברים פנה הלעלובער ואמר 'מאקווער רב איר האט געזען דעם שינאווער רב' (האם זכיתם לראות את הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע) וענהו ה'עטרת משה' שלא זכה לראותו. כך חזר ונשנה הדבר כמה פעמים, רבי משה מרדכי שואל האם הוא הכיר והוא עונה בלאו. קודם ברכת המזון חזר ושאלו האם הכירו, ומשענהו שלא

בצער תהיה יולדת ברווח, נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים. כתב ה'מהר"ל (חי' אגודת שבת קיח): על דברי הגמרא (שם) 'אמר רבי יוסי יהא חלקי ממי שחושדין אותו ואין בו' וז"ל. פירוש, כי מי שמביישין אותו ויש בו (כלומר, שאין זה חשד שווא) הוא כפרה על חטאו - כאשר יקבל בזיון (אמור מעתה ב"ש וק"ו מהו) איך יהיה שברו של מי שחושדין אותו ואין בו. ומוכיח המהר"ל מפרשתן שהסוטה נשכרת בכפלי כפליים - שאם היתה יולדת בצער תהיה יולדת ברווח, נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים וכל זה מפני הבזיון שקבלה שלא כדון, כך מי שנחשד שלא כדון וקיבל בזיון השי"ת נתן לו כבוד בעולם הבא. כי מדת השי"ת להגביה שפלים, וזה שהושפל שלא כדון השי"ת נתן לו כבוד תחת הבזיון כח, עכ"ל כ"ט.

עליו מאשר חטא על הנפש, וצ"ב, מדוע נחשב לו הדבר כחטא, הרי אנוס הוא יי. אלא, שכשם שמצינו בכהן גדול שהיושבים בערי המקלט יוצאים משם עם מותו (מכות יא.), מאחר והיה לו לכהן גדול לבקש רחמים על דורו שלא ימות שום אחד מישראל, ואם אירע שמת אחד מבני ישראל, עליו לכפר על כך במיתתו. כמו כן הניזר צריך להביא כפרה על שמת אחד בסביבותיו, כי לפי רוב קדושתו היה עליו להגן על כל סובביו. וכמו שמצינו (מכות שם) שאליהו הנביא לא נראה כמה ימים לרבי יהושע בן לוי, היות וארי דרס יהודי במרחק שלוש פרסאות ממנו, ולפי קדושתו של ריב"ל נחשב הדבר לפגם כלשהו.

ולעלות נפש תושיע - ישועות גדולות בזכות הבזיונות

בפרשתן (ה' יט), 'ואם לא שטית... ונקתה ונורעה זרע', ודרשו חז"ל (במד"ר ט כה), שאם היתה יולדת

ראהו, פנה ואמר, אף אני לא זכיתי לראותו, אך דיבור יקר יש לנו מאותו צדיק, על הכתוב 'נשא את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם לבית אבותם'. נשא את ראש צריכים לרומם ולישא את ראשם של כל בני גרשון - כל אלו המרגישים בנפשם כי מגורשים הם מלהסתפח בנחלת ה', ולעודדם בכך שגם הם מוצאים מייחוס הקדוש של למשפחותם לבית אבותם - כי הם מזרע האבות אברהם יצחק ויעקב, וחיבה יתירה נודעת להם, ואף להם יש חלק ונחלה בתוך אחינו בני ישראל (דברי יחזקאל פרשת נשא).

ומכל מקום צריך לזכור גם את פירושו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע, שאמר בדומה לזה אך הוסיף, דמשמעות 'גם הם לבית אבותם' היינו שאף הם בעצמם אוחזים במעשה אבותיהם ומשתדלים לקיים רצון קונם, 'ער לייגט אויך עפעס אריין אין גישעפט', ורק אז זוכים שזכות אבותם מסייעתם.

כיצא בזה. כללא דמילתא, בלא עבודה ויגיעה מצד האדם עצמו אי אפשר להתעלות במדריגות התורה והיראה, שאינה ירושה לך מאבותיך, ורק אם ישקיע בעבודתו יזכה שבזכות אבותיו יפתחו לו פתח כפתחו של אולם. כז. ובעניין זה מצינו יסוד גדול בדברי היכלי יקר' לבאר מה פשעו ומה חטאתו, וז"ל, הוצרך לכפרה על שציער עצמו ותחת אשר לא עבד את ה' בשמחה כי אם בצער, והשמחה הוראה על שלימות הפועל כמו שנאמר (תהלים קלט כד) 'וראה אם דרך עוצב בי' וגו'. כי אילו היה שמח בנזירות זה היה נזהר בשמירה יתירה מן הטומאה, אך מאחר שלא נזהר בה, זה הוראה שלא היה שמח בנזירות זה, ובזה מצא לו היצה"ר מקום לבצר ממנו כל אשר יזם לעשות. עכ"ל.

כח. וכך כתב הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע (במדבר ד"ה וידבר), שפעמים שאדם בא לידי חיוב כרת רח"ל, ביודעים ובלא יודעים, אלא שכבר אמרו חז"ל (מכות כג.) שכל חייבי כריתות שלקו ארבעים נפטרו מידי עונשן, דכתיב (דברים כה ג) 'ונקלה אחיך לעיניך' - כיון שנקלה הרי הוא כאחיק. ומוסיף, שאין הכוונה דווקא למלקות בבית דין, אלא אפילו לייסורים כל שהן, וכגון מה שאמרו (ערכין טז:) שאם הכניס ידו לכיסו ליטול שני סלעים ומצא רק סלע אחד, שכבר נחשב לייסורים, וכתב עוד בזה"ל, וכגון אחד נותן לו סטירה על לחיו או מעליב אותו בוודאי נחשב לייסורין, והשי"ת קל רחום הוא ומרבה להיטיב ומכפר על עוונותיו בזה, אף של חייבי כריתות ח"ו, עכ"ל (וע' שם באריכות, מה שמפרש לפי"ז בלשון הכתוב 'אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי').

מעשה הובא בספר 'תורת המגיד מזלאטשוב' (בסוף הספר), פעם ישב הרה"ק מהר"מ מזלאטשוב זי"ע סגור ומסוגר שבוע ימים, והלכה הרבנית אצל תלמידו הרה"ק ר' ארון ליב מפרימישלאן זי"ע שיסור אליו לדרוש על מה זה, כי

באר הפרשה - פרשת נשא

עכ"ל. ולמדנו על מעלת הבזיונות עד כמה הן מכפרים, ועל שכרם הטוב של מי שחושדים בו ואין בו וסופג בזיונות^ל.

וזכר איתא מהרמ"ק (ונמצא לתלמידו ב'קול בוכים', הובא בספח"ק 'בית אהרן' ז"ע ה' קנ"ז) שמכל התשובות שבעולם, המעולה שבכולם היא לסבול העלבונות החירופים והגידופים, שהרי אם יסגף עצמו לשם כפרה, יבטל מדברי תורה, ושמה ייקרא חוטא, אבל כשיסבול עלבונות אפשר לו לאכול ולשתות ועונותיו מתכפרין לא.

וכן מצינו בדברי ה'בעל הטורים' בשם אביו הרא"ש על הכתוב (בראשית טו ו) 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, וז"ל, [ויחשבה] ג' במסורה, הכא [- ויחשבה לו צדקה], 'ויחשבה לזונה' גבי תמר (שם לה טו), 'ויחשבה עלי לשיכורה' גבי חנה. וזהו שאמר רבי יוסי 'היא חלקי עם מי שחושדין אותו ואין בו', שהרי תמר בשביל שחשדה יהודה זכתה ויצא ממנה פרץ זרח שיצאו מהם מלכים ונביאים, חנה בשביל שחשדה עלי זכתה ויצא ממנה שמואל, [וזהו השייכות ל"ויחשבה לו צדקה] - בשביל שנחשדו לזונה ולשיכורה נחשב להן לצדקה.

איננו אוכל ואיננו שותה ואין דעתו מעורבת עם הבריות זה כשבוע ימים. ויבוא ר' ארון ליב לבית רבו ומצא אותו שוכב בפשוט ידים ורגלים, שאל אותו מה ראה על ככה, ויענהו כי רואה איזה גזירה לא טובה ר"ל על בניו היקרים, ואינו יודע מהו, ובמה לבטלו. אמר לו ר' ארון לייב, ילך נא הרבי לאכול ולשתות מעט, ואני אשאר פה על מעמדו תחת הרבי, ואבקש תפילה ותחנונים. הסכים לו הרי"מ, בחזרו, שאלו הרי"מ, במה עומד מע"כ, אמר לו, ב"ה פעלתי לביטול הגזירה, אלא שעדיין חסר דבר אחד - שהרבי יקבל איזה נזיפה ובזיון, אמר לו הרי"מ אם תבוא עמי לבראד, אסע, אמר לו ר' ארון ליב הריני מוכן ומזומן ליסע, וכן עשו. בבואם לבראד נכנסו לאיזה אכסניא, והרי"מ החל להכין את עצמו לתפלת שחרית ולא סיים ההכנות עד כי נטו צללי ערב.

כאשר ראה הבעל האכסניא שהיה איש פשוט וכפרי את תהלוכות הרה"ק, שלפנות ערב הוא פונה לשוח ולהתפלל תפילת שחרית, החל צועק עליו, ואמר לו, פושע ישראל, וכי רבי אתם, מי שמע כזאת, לחלל את השם ח"ו ולהתפלל תפילת שחרית לעת ערב. ר' ארון ליב שמח למאוד, כי ראה ברוח קדשו שבזה קיבל רבו הקדוש את הנזיפה... אבל איש הכפרי הנ"ל דימה בנפשו כי עוד לא יצא ידי חובתו, ופשט את ידו, ורצה להכות את הרי"מ ולסטרו על לחייו, אז תפס ר' ארון ליב את ידו, ואמר לו, עד כאן, חדל ידך ובשרך מחטוא. אח"כ אמר ר' ארון ליב לרבו הרי"מ, ב"ה הנני רואה בעליל כי הגזירה נתבטלה לגמרי, ונסעו לביתם בשלום (דברים ערבים עמוד 36 אות כט). פעם בא שר אחד מאחורי חלונו של הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע והתלוצץ נוראות מהרה"ק ועבודתו בקודש, נענה הרה"ק ואמר הנה כתיב (משלי ג לד) 'אם ללצים הוא יליץ', ויש לבאר כשהם הרשעים מתלוצצים

מאתנו, עי"ז 'הוא' - הקב"ה 'יליץ' - לשון מליצה שהקב"ה ימליץ עלינו טובה (הובא בליקוטי תורה תנ"ך). ואפשר להוסיף, כי בדרך כלל אנו מבקשים שהמלאכים ימליצו עלינו טובה כמו שאנו אומרים 'אם יש עליו מלאך מליץ... אמנם, כאשר האדם זקוק להמתקה חזקה, אז יגלגל הקב"ה לפתחו בושח נוראה ואז ממילא הקב"ה בעצמו ימליץ עליו טוב.

וכן כתב המלבי"ם (תהלים סט יג) וז"ל, בעת ששייחו בי יושבי שער, ושותי שכר עושים ממני נגינות להתלוצץ, בעת ההיא 'אני תפלתי לך', כי העת הזאת שהם מתלוצצים עלי היא 'עת רצון', ובעת ההיא תפלתי, 'אלוקים ברב חסדך ענני'.

ל. עובדא הווה באחד מחשובי בני ירושלים, איש נכבד ונשוא פנים, שכמה אינשי דלא מעלי נטפלו אליו, ויבזוהו בחוצות ירושלים 'בביזי בזיונות', נשוא פנים זה נשבר מכך מאד, ויפן אל בית רבו הגה"צ רבי זונדל קרויזער זצ"ל וסיפר לו מאי דהווה, אך רבי זונדל לא ענהו דבר. חזר היהודי ואמר לרבו, מורי ורבי, מדוע לא ישים הרבי לבו אלי, הרי כל כך שבור אנכי על שפלוני שפך את דמי ודם זרעי ברשות הרבים, אך עדיין לא ענהו רבי זונדל דבר. עד שנזעק אותו יהודי 'וכי על מה יש לי רבי ומורה דרך, אם לא עבור שיעמוד ויחזק את ידי בשעה שהנני עובר 'פעקל' (סאת ייסורים ובושות). נענה רבי זונדל ואמר לו 'וכי לך יש 'פעקל', הרי לדברייך שפלוני בייש אותך, יש לך 'מתנה' גדולה - בהרבה טובה וברכה שתזכה על ידי בושח זו, וה'פעקל' של המבייש הוא...'

לא. והכי הוה מרגלא בפומיה דהרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע 'מיט בזיונות קויפט מען אפ דעם טויט', פירוש שכך הוא טבע הבריאה, שהבזיונות מצילות את האדם מן המיתה.

'נשיא'. עוד נשתנה נחשון שנכתב בו 'וקרבנו' בתוספת האות וא"ו, אף שלא קדם לו נשיא להקריב קרבנותיו לפניו, והדבר אומר דרשני.

ומבאר ה'כלי יקר', כי לא רצה הקב"ה שיתעורר ביניהם ריב ומדנים ושנאת חנם, על כן מנה את כולם בשווה מבלי לייחס חשיבות לאחד יותר מחברו. והיינו דכתיב בנחשון 'וקרבנו' (בתוספת וא"ו) - כאילו קדמו אחר, כדי שלא יוכל להתפאר לאמר אני הקרבתי ראשון. וממילא לא תשלוט בהם קנאה ושנאה המביאים קטטה בעולם. ובזה מפרש למה נסמכה פרשת ברכת כהנים המסתיימת בברכת השלום - 'וישם לך שלום' (ו כו), לקרבנות הנשיאים, כי בשניהם יש ענין הרדיפה אחרי השלום.

והעיקר, שיתור ויחפש להרגיש הרגשת רעהו^ל, או יזכה להיטיב לז"ו וק"ו למנוע ממנו צער

ומסיים שם, כי הנה על האדם לעבור יסורים לכפר על עוונותיו, ואם ישאלו אדם במה תבחר לכפר עוונותיך, בהפסד ממון, או במיתת בנים רח"ל, או שמא תסכים שיכך ה' בקדחת ובשחפת, בקירי וחמימו, במיתה וגיהנום, הרי את כל אלו לא יאבה, ויזעק ויאמר חס ושלום רחמנא ליצלן, אם כן במה יתכפרו חטאיו, רק עצה אחת יש לו - 'יתן למכהו לחי ישבע בחרפה' (איכה ג ל), היינו שיסבול חרפה בשתיקה, ואז ישבע ממאכל ומשתה בלא שיצטרך להתענות על ידי החרפה^{לב}.

להטיל שלום - זהירות בכבוד הבריות ומניעת צער מכל יחיד בפרשתן (ו יב), 'ויהי המקריב ביום הראשון', והנה בהמשך הפרשה כינתה התורה לכל נשיא שבט בשם 'נשיא' זולתי אצל 'נחשון בן עמינדב' שהיה נשיא שבט יהודה והוא הקריב ראשון בו לא נאמר

בימי המלחמה בשנת תש"ח ישבו בני ירושלים במקלטים (שעלטער) מאימת הפגזים שנחתו בזה אחר זה מהישמעאלים על השכונות (החדשות) בירושלים. באותו מקלט שישב הרה"ק רבי גדלי' משה מזוועהל זיע"א בנו של הרה"ק רבי שלומק'ה - ישבה עוד אשה אחת שלא הייתה שפוייה בדעתה, וכל יושבי המקלט סבלו מרורות ממנה - כי בין התקפת פגז לפגז היו פגזים יוצאים מפיה, והייתה מביישת את כל יושבי המקלט ב'טוב טעם ודעת' לכל אחד ואחד בשלו, למלמד בענייני מלמדות וכו' לשאר בעלי המקצועות, משנתמלאה סאתה ניגשו דרי המקום לשאול את פי הרה"ק רג"מ אולי נוותר עליה ונזכה עוד מקלטים בפה מפיק מרגליות כמוה, נענה הרג"מ, מן הדין מותר לכם לשלחה חוצה (שלא בעת סכנה) שתמצא לה מחסה ומקלט אחר, אלא שבטרם תעשו זאת אספר לכם עובדה שהייתה עם אבי הק':

בת חולנית הייתה לאבי, שכל אימת שעלה חום גופה הייתה נתונה בסכנת חיים עצומה, יום אחד עלה ונתעלה חום גופה למעלה למעלה, מיד לבש אבי את הרזולקע (מעיל עליון) ויצא לרחובה של עיר - בהיות אבי ממונה על ההקדש היה ממונה גם על גביית 'שכר לימוד' מהורי תלמידי הת"ת, באותו מעמד ניגש אבי אל אשה אחת קשת רוח וביקש ממנה שתסלק חובה לת"ת שכבר בן כמה חדשים הוא החוב, פתחה האשה את פיה שלא בחכמה ובבזיון נורא ביזתה את אבי, מי אתה, ומי שמך לאיש שתדרוש מעמי שכר לימוד וכו'... כל אותה שעה שמע אבי ושתה בצמא ובשתיקה את דבריה. משגמרה את ה'דרשה' חזר אבי הביתה ובזכות אותם בושות יצאה בתו - אחותי מכלל סכנה. לא עבר זמן רב ושוב עלה חומה של אחותי וכמעשהו בראשונה יצא לרחובה של עיר לחפש בזיונות... ולא מצא... מכיוון שכן שב לביתו ונענה בצער, לא מצאתי אפי' בזיון כל שהוא, ואכן הבת - אחותי שבקה חיים לכל חי באותו זמן.

מעתה אמרו נא, הנה, אבי הק' אמר שבזיונות מכפרים להפטר מן המיתה, ובמצב כזה שאנו עומדים בו - שפגזים נופלים מכל עבר והכל נתונים תחת סכנת מוות, וכי לא עדיף להיפטר מהסכנה ע"י בזיונותיה של האי איתתא. לב. וכך ביאר כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפו"ש בלשון הכתוב בריש פרשתן (ד כד) 'זאת עבודת משפחות הגרשוני לעבוד ולמשא', שנרמז כאן אלו שהם מ'משפחות הגרשוני' - ש'מגרשים' אותם בניזי בזיונות, שעבודתם היא לעבוד ולמשא - לקבל עול ומשא הבזיונות באהבה, ולשמוח בייסורי הנפש העוברים עליהם. לג. פעם כתב הגאון רבי חיים עוזר זצוק"ל 'מכתב המלצה' לאלמנה אחת, בו תיאר את מצבה הקשה והאומלל... משקבלה האלמנה לידה את המכתב וקראה בו החלה לבכות בדמעות שליש מאין הפוגות, שאלה רח"ע 'ולמה תבכי' - מה אירע עתה, וכי לא כתבתי את המלצה כנדרש, ותען האשה ותאמר, אף אני לא השכלתי עד עתה

באר הפרשה - פרשת נשא

אלא מבארים המפרשים. שאף ש'מדינא' אין צורך לבודקה מאחר שאין עדים שנממאה, אבל הקב"ה הבוחן לבות וכליות ידע שאם לא נבדוק אותה - הרי כל ימי חייו יתהלך הבעל עם ספיקות וחשדות אודות כשרותה ויראת שמים שבה. אמר הקב"ה, לא יהא כדבר הזה בישראל שיהיה ביניהם טינה בלב, ורק משום הכי ציוותה התורה לבדוק במי המאריים - למחוק את שם השם, ולעשות 'מעשה נסים' בבירור הכשרות, והכל בכדי לעשות שלום ביניהם. כי על ידי זה לא תהיה כל טינה וחשד בלב מאיש על רעהו.

ומכאוב, צא ולמד בפרשתן (פ"ה) בעניין השקיית הסוטה במי המרים ואמר הקב"ה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים כדי לעשות שלום בין איש לאשתו (מכות יא). ולכאורה צריך ביאור, על מה ולמה נצרך למחוק את השם במים ולהשקותה, והרי כל 'השקיית הסוטה' אינו אלא כשאין עדים שנממאה ומה לנו להשקותה... (הכשיש עדים ממילא ממיתים אותה). ומאי שנא מכל התורה כולה, שכשאין עדים אין מענישים כלל. עוד הקשו מהו - 'לעשות שלום', מה ענין שלום לגבי בירור כשרותה (והיה לו לומר - לברר האמת וכדו').

להבין את שפל ורוע מצבי, רק משקראתי את המכתב בו היטיב מע"כ הרב לתאר את מצבי... נוכחתי לראות עד כמה 'רחמנות' אני... הבט וראה היאך נכנס אותו צדיק וקדוש לתוך לב אומללים להבין את מצבם, ורק עי"ז היטיב להבין את מצבה אף יותר טוב ממנה עצמה.

מסופר על הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע שפעם שאל את הרה"ח רבי משה מאיר טייכמאן (שהיה גזבר ממונה על כספי הצדקה בימי שבת המהרי"ד במונקאטש בשנות מלחמת העולם הראשונה ולאחריה) ושאלו האם נתן לפלוני מעות לצרכי החג, ענה רמ"מ, הן. שאלו הרה"ק, כמה מעות נתת לו, ענה רמ"מ, די סיפוקו לקניית מצות, יין וקארטפל (תפוחי אדמה), אמר לן מרן, אין זה מספיק, אם ברצונך שיהיה לו עונג יו"ט, הוסף לו מעות שיהיו מספיקים אותו גם לצרכיו שאחר החג, שאם לא כן, לא ישב בשלווה כשאינו נודע מה יעלה בגורלו, וידאג בכל החג מנין יקח מעות למחרת החג (אדמור"י בעלזא ח"ג, עמוד שמ).

לד. הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע חזר פעם על דברי הכתוב בפרשתן (ה יא) בעניין מתנות כהונה 'ואיש כי יתן לכהן לו יהיה וברש"י 'לו יהיה - ממון הרבה'. אחר קראו את דברי רש"י אמר בתנועה מיוחדת 'בפועל ממש... בפועל ממש... בפועל ממש...'. כלומר שאכן, אין כאן דרושי דברים וכיו"ב אלא כפשוטו הנותן משלו לאחרים - במתנות כהונה וכיו"ב בכל עניני צדקה וחסד, בנתינת ה'לב' או ה'כיס', הרי הוא זוכה לשכר רב הצפון - בפועל ממש.

היה הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע מבאר, כי מדרך העולם לומר 'אז מען האט געבט מען' - כשיש לאדם מעות כדי סיפוקו והרבה יותר מכך או אז יש בידו לתת ולהעניק משלו לאחרים, אבל כתוב זה מכחישים ואומר שאדרבה 'אז מ'געבט האט מען' - הנותן לאחרים לו יהיה ממון הרבה, זה האיש יזכה למתנות מן השמים. לה. איתא ברש"י (ה יב) על הפסוק 'איש איש כי תשטה אשתו - מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו [פרשת נתינת תרומות ומעשרות לכהן], אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבוא אצלו להביא לו את הסוטה'. וביאר ה'תורה תמימה', שזה המעכב מתנות כהונה הרי הוא בוודאי קמצן וכליל, 'ומסתמא ימנע גם מאשתו את חפצה ויודעת מחסור היא, ועי"ז תוכל לשטות עליו'.

הוסיף על כך הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל מטשיבין (בספרו ברכת שמעון) שאיש זה שמעכב מתנות הכהן עושה זאת מחמת ש'מבקר' את כל הכהנים שבדור, והוא אומר לעצמו כהן זה אינו ראוי לקבל מתנות כהונה, אמתין עד שאמצא כהן ירא ושלם אז אתן לו כל תרומותיי, ובית זה שפוסלים בו אחרים ואפילו לשם שמים (כדי שלא יתן תרומותיו לכהן עם הארץ), הרי בני ביתו ומשפחתו יושפעו לרעה ע"י דיבוריו וגנותו בצדיקים ואין סופו להתקיים. ולא זו דרכה של תורה.

ושמעתי מ'חכם אחד' להוסיף על דברים אלו, שלכן מבקשים בברכת התורה ונהיה אנחנו ו'צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל' מדוע מצא אל נכון להתפלל גם עבור כל ילדי בני ישראל (והרי כל אב מתפלל על בניו...) אלא, כי כדי לזכות לבנים טובים חייבים להעריך ולהסתכל בעין טובה על כל איש מישראל ולהחשיבם כאנשים טובים (ועי"ז בניו יכללו את עצמם בקהל כלל ישראל ויהיו חלק מתקנות הציבור והנהגת המנהיגים ולא יוציאו א"ע תמיד להיות 'אויבער חכמים' שאין בפניהם כל מחסום מעשות כרצונם...).

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שנזכה להמשיך בקבלת התורה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, שפע רב וגדול ברוחניות ובגשמיות ל'. וישבור הקב"ה מעלינו עול הגלויות ונזכה לקבל כראוי עול מלכות שמים באהבה וברצון.

עוד בהאי עניינא יש להביא מה שכתב הגאון רבי אהרן לעווין זצ"ל הי"ד אבד"ק ריישא בספרו 'הדרש והעיון' (בראשית מאמר י) לבאר מה שאמרו חז"ל (ברכות י:) לפרש מה שאמרה האשה השונמית על אלישע 'הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא' (מלכים ב' ד ט), 'מנא ידעה, שלא ראתה זבוב עובר על שולחנו', כי הנה דרכם של הזבובים שאינם נמצאים במקומות נקיים אלא במקום שיש בו זוהמא וטינופת או בבשר מעופש, ולדאבון לב יש אנשים המתנהגים כ'זבוב' – שאינם מביטים ומתייחסים למעלות האדם ולחלק ה'נקי' והטוב שבו, אלא בכל עת ושעה יתורו ויחפשו רק אחר החסרונות והצדדים החלשים שבריעהם, והדבר מצוי ביותר כשהוא סועד על שולחנו, 'אחרי אשר יאכל האדם וישתה וייטב לבו, תזוח דעתו עליו ויתחיל לדבר בגנות אחרים ולחפש מומיהם'. וכאשר ראתה השונמית שאין זבוב עובר על שולחנו, שרחוק הוא ממידת הזבוב לחפש אחר החסרונות ומומי האדם, וגם כשהוא 'על שולחנו' רואה רק במעלות אחרים ולא בחסרונם, על כן אמרה 'איש אלוקים קדוש הוא'.

וכבר היה מעשה באברך שנכנס אל הגאון רב"צ אבא שאול זצוק"ל, הלה שה'שלוש' היה מרוחק מאד מביתו כת"ק פרסאות החל מונה בפני הרב את חסרונותיה ומגרעותיה של 'בני ביתו', ולא פסיק פומיה מלמנות 'שבחיה...' בזה אחר זה. נענה אליו רב"צ ואמר לו, הינך מזכיר לי את היהודי שנכנס לטרקלינו של עשיר העיירה, תחב אפו לתוך פח האשפה והחל זועק זעקה גדולה ומרה, אוי, אוי, ריח נורא שורר כאן בבית, וכי לזה 'ארמון העשיר' ייקרא, עד שבא החכם ואמר לו, מדוע שקוע ראשך בתוככי פח האשפה, הוצא ראשך משם, ובא עמי לחדר האורחים, ותשבע בדשן נפשך לרוב פאר והדר וריח בשמים הטובים... כיו"ב לעניינך, מדוע תשקיע ראשך בחסרונותיה, ותזעק איני רואה לנגד עיני אלא אשפה ודברים רעים, פתח ראשך ועיניך – הבט על מעלותיה ותמצא רוב נחת ועונג, ויתרבה השלום בביתך.

לו. כפי שהאריך ה'ארץ צבי' (פרשת נשא) שכשם שקוראים פרשת התוכחה קודם שבועות משום 'תכלה שנה וקללותיה' כך קוראים ברכת כהנים בפרשת נשא כדי ש'תחל שנה וברכותיה', ונזכה לשפע ברכות, וממילא נוכל ללמוד בהרחבת ויישוב הדעת, שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.